

Att vara eller inte vara en läsare

En bild av pojkars och flickors sagotillfällen i förskolan

Pernilla Andersson

Augusti 2013

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Pedagogik
Läroprogrammet

Handledare: Elisabeth Björklund
Examinator: Peter Gill

Andersson, P (2013): *Att vara eller inte vara en läsare. En bild av pojkars och flickors sagotillfällen i förskolan.* Examensarbete i pedagogik. Lärarprogrammet inriktning mot förskola. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka om det skilde på barnens läsning utifrån ett genusperspektiv. Undersökningen genomfördes på en förskola i en grupp av 12 barn i åldrarna 3-4 år. Den metod som användes var observationer med fältanteckningar och med hjälp av en filmkamera. I studien har flera variabler som kön, bokval och tid används. Resultatet visar skillnad i pojkars och flickors sagoläsande. Bland annat hade pojkarna en högre läsfrekvens på morgonen och eftermiddagen medan flickorna läste mer mitt på dagen när alla barn var närvarande. De valde att läsa olika sagoböcker och några föredrog att läsa en leksakskatalog.

Nyckelord: Barn, böcker, förskola, genusperspektiv

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Bakgrund	5
2.1 Lästester i skolan	6
2.2 Forskning om barn i förskolan	7
2.3 Främja läsutveckling	9
3. Syfte	12
4. Frågeställningar	12
5. Metod	12
5.1 Val av metod	13
5.2 Urval	13
5.3 Genomförande	14
5.4 Tillvägagångssätt	15
5.5 Tekniska förberedelser	16
5.6 Val av strategi	17
5.7 Förberedelser av social art	17
5.8 Etiska aspekter	18
6. Resultat	19
6.1 Filmade bokaktiviteter	19
6.2 Sammanställning av resultat fyra dagar mellan klockan 9-14, från bilaga E.	20
6.3 Sammanställning av resultat fyra dagar mellan klockan 7-9 samt 14-16, från bilaga F.	22
6.4 Bokval ur genusperspektiv	23
7. Analys och Diskussion	24
7.1 Olika läsmängd	24
7.2 Barnens val	25
7.3 Metoddiskussion	26
7.4 Resultatdiskussion	28
7.4.1 Olika resultat beroende på observationstid	29
7.4.2 Genreöversridande resultat	29
7.4.3 Barn som inte föredrar bilderböcker	30
7.4.4 Hinder för läsning	31
7.4.5 Slutsats	32
7.4.6 Vad förskollärare kan göra för att främja läsutvecklingen	33
7.5 Vidare forskning	34

1. Inledning

Redan 2008 kunde man läsa i Arbetarbladet (Svensson 2008) att ungdomar i Tierps kommun var sämst i länet på att studera vidare efter gymnasieskolan och då särskilt pojkarna. Det finns forskning som visar att flickor är bättre på att läsa än pojkar redan i mellanstadiet, och det gäller inte enbart i Sverige utan är vad forskning visat i många länder, bland annat genom läsförståelsetester (Logan & Johnston 2010). Även i högstadiet visar senaste OECD¹-projektet: Programme for International Student Assessment, PISA, skillnad där flickorna presterar bättre än pojkarna på lästesterna, (Sverige Skolverket 2010). Williams (2006) använder uttrycket ”extern validitet”, när resultatet i en undersökning är användbar även i andra situationer än den ursprungliga. Detta gör resultaten från tester och undersökningar i skolan intressanta även ur ett förskoleperspektiv, och det blev nödvändigt, då det inte fanns undersökningar gjorda på förskolor ur ett genusperspektiv om böcker och läsning.

Enligt Sager (2013) är att kunna läsa och skriva grunden till nästan all teoretisk kunskapsinhämtning och utvecklande av tankeförmågan. Men läsförmåga är inte bara att kunna läsa skönlitteratur eller biografier. På gymnasiet och senare på högskolan handlar det mer om att läsa diskursiv text och facktext av olika slag. Därför är det viktigt att lägga en grund och göra barnen intresserade av skriftspråket genom att introducera böcker redan i tidig ålder. Även White (2007) återkommer till vikten av att kunna läsa när det gäller utbildning och individuell utveckling, både inom skolan och senare i livet. Hon förvånas inte över att oron som finns över den påstådda skillnaden mellan könen i läsprestation, vad som kan förklara det, och hur man bäst kan svara på det, verkar vara utbredd.

Antagandet att pojkar är sämre än flickor på att läsa kritiserar av White (IBID), och hennes forskningsresultat² gällande pojkars och flickors läsning visar att alla observerade skillnader kan vara praktiska konsekvenser av hur poängresultatet på testet räknas om i procent för att sen vidare analyseras, vilka utfallsvariabler som används, och att föreställningen av underprestation för pojkars läsprestation har blivit överskattad. Kön utgjorde mindre än 1 % i skillnad på läsprestation i lästesten och könsskillnaden var nära noll. Även Liberg (2006) har invändningar mot standardiserade test, för det finns elever som inte klarar testen därför att de är omotiverade eller finner dem obegripliga men de

---

¹ OECD- Organisation for Economic Co-operation and Development, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling.

² Utförd på ett gymnasium i Ontario, USA med drygt 100 000 studenter, där en multivariabel analys med nio utfallsvinklar användes.

kan ändå läsa texter bra till vardags. Oftast är det flera orsaker som ligger bakom sådana läs- och skrivsvårigheter. Det kan vara svårt att fastställa om det är ett biologiskt, psykologiskt eller ett socialt arv som är den utlösande faktorn eller alla tre i samspel. Logan et al. (2010) ger exemplen; barns attityder till läsning, motivation och att läsa regelbundet som anledningar till könsskillnader i läsning. De menar vidare att pojkar och flickor har naturligt olika lässtrategier och därför drar nytta av olika typer av läsundervisning.³

Den här empiriska undersökningen utgår från vad Bryman (2011) kallar ett sociokulturellt perspektiv, vilket innebär att dela språkliga eller intellektuella redskap i det samhälle vi lever i. Enligt Säljö (2010) ser vi i västvärlden lärandet som en medveten process, och för oss kommer kunskapen utifrån och in, där man lär i den yttre världen för att det ska stanna i det inre, minnet. När individen väl lärt sig kan den använda kunskapen när den vill. För att kunna lära in/ut behövs pedagogiska metoder som förenklar och minskar svårigheterna vid inläringen.

Detta examensarbete handlar om interaktion och samspel mellan barn och böcker. Genom detta arbete kommer samspelet försöka synliggöras mellan barn och böcker i sagostunder i ett genusperspektiv. Enligt Vygotskij (1995) är allt lärande socialt och sker i samspel med andra. Svårighetsgraden behöver höjas till en nivå strax över det barnet redan behärskar, den proximala utvecklings zonen, och ge precis så mycket stöd att barnet klarar att ta sig upp på nästa nivå. När ett barn sedan behärskar något kan det sen lära ett annat barn eller vuxen, det måste inte vara en vuxen som lär ut allt. Därför räknas även barn som samspelar med böcker och läsning in i undersökningen. Detta återkommer även Smidt (2010) och Strandberg (2006) till som fördjupat sig i och skrivit om Vygotskijs teorier.⁴

2. Bakgrund

---

³ Pojkar gynnas av en syntetisk fonetisk inläring, den är inte så beroende av kunskaper förvärvade innan skolan som analytisk fonetik inläring. Huvudprincipen bakom syntetisk fonetik är att bokstav-ljud korresponderar och blandade färdigheter lärs ut tidigt och i en relativt snabb takt så att barn snabbt har en metod för att läsa självständigt. De flesta flickor ser ut att lyckas bra med båda metoderna.

⁴ Vygotskij (1896-1934) var en rysk teoretiker som hävdade vikten av samspel för att kunna utvecklas, genom nya erfarenheter växer barnet men det krävs även tillfälle till övning och att smälta det nya som erfärits, och där är språket det viktigaste verktyget. Man kan lära på tre sätt, genom imitation, instruktion eller samarbete. Vygotskij kallar skillnaden på det du inte kan och det du kan med hjälp av en vän för proximal utvecklingszon, det utgör skillnaden i att utföra en uppgift med hjälp av en vän till att klara det på egen hand.

I detta avsnitt finns forskning som innefattar även de lite äldre barnen än de i förskoleåldern med då det inte finns så mycket forskning om förskolebarns läsning. Det kan även vara intressant att studera den forskning som finns i senare åldrar och jämföra dessa.

2.1 Lästester i skolan

De flesta skolbarn i Sverige, har tidigare gått i förskola och förskoleklass. Genom att titta på skolresultat går det att se hur de vidareutvecklats efter den sociologi⁵ som rådde då. Flera undersökningar visar att pojkars läsning är olika flickors. Hill, Gromley, och Adelstein, (2012) berättar att när man satsat extra resurser på högläsning i förskolan i särskilt drabbade områden i USA så visade det sig att den positiva effekten på testet höll i sig mer för pojkar än flickor upp till tredje klass, men enbart i matematik. Piasta, Justice, McGinty, och Kaderaveks, (2012) högläsningprojekt i USA, där klasserna delades in i läsgrupper och där det lästes i hög dos, lite eller inte alls visade i en kontroll efter två år på bättre resultat i stavning för den grupp som läste mest. Högläsningprojektet har inte ett genusperspektiv men utgår från barn i förskoleåldern och kan därför vara av intresse här. I en annan undersökning av von Greiff, Sjögren och Wieselgren (2012) påvisas tidiga insatser som avgörande för att kunna vända trenden för utsatta barn. Det konstateras att i utsatta områden krävs fler tecken på att barnet är i behov av extra stöd för att personalen ska agera än i privilegierade områden. Undersökningen visar också att lärare och rektorer i gymnasiet, har problem med elever på det individuella programmet som borde lösts redan i förskolan eller i grundskolan. I samma rapport konstateras att rektor och förskolechefer inte ser positivt på utredningar som ger en diagnos⁶, det är alltför kostsamt för kommunen att ge det stöd som dessa barn behöver. Samhällsekonomiskt konstateras att staten skulle tjäna på tidiga insatser men för skolor och kommun som får bära kostnaden blir det en extra utgift som gör att budgeten inte håller. Förslag finns på en kontrollerande enhet som ska registrera barn som har sen utveckling. Vid en utvärdering av STAR – experimentet som utfördes i USA av Folger och Breda (1989) visade det sig att mindre klasser gör att det blir färre barn från fattiga och utsatta miljöer som inte klarar testerna. Vid Fredriksson, Hall, Johansson och Johanssons (2010) forskning i Sverige

---

⁵ Mänskligt handlande och tänkande kan inte bara förstås som naturgivet, eller som resultatet av individuellt självbestämmande, utan att människan också är en socialt bestämd varelse. Skillnader mellan individer, grupper och samhällen är orsakade av historiskt nedärvda skillnader vad gäller sociala förhållanden, organisationsformer, regler, sedvänjor, normer och värden. Nationalencyklopedin (2013)

⁶ Olika diagnoser: ADHD, Asperger syndrom, Autism, dyslexi, språkstörning, Tourettes syndrom. Lärarnas nyheter (2010)

blev resultatet liknande med skillnaden att den positiva effekten på lästestet blev störst hos barn till högutbildade föräldrar. Personalens utbildning var en annan faktor som inverkar på testerna, om det gjordes mindre klasser men med låg- eller utbildad personal uteblev effekterna.

Kåreland (2003) anser att flickor och pojkar möts av olika förväntningar. Flickor ska akta sig, vara lydiga och hjälpsamma, pojkar får gärna experimentera, testa nytt samt bryta mot regler. Om en lärare hjälper en flicka med kläder och det kommer en pojke får han genast hjälp, han tillåts avbryta, vara huvudperson. Flickorna får en biroll. Den kvinnodominerande miljön på förskolan och lågstadiet får pojkar att antingen bli feminiserade eller macho-män. Såväl Kåreland (IBID) som White (2007) konstaterar att mycket internationell forskning koncentrerat sig på pojkarnas misslyckande i skolan dock visar Whites forskning på individuella skillnader inom pojkgruppen som är större än den mellan pojkar och flickor som grupp. Logan et al. (2010) har funnit olikheter i flickor och pojkars inläring, de gynnas av olika strategier, se fotnot 2.

Skoltesterna kan sägas ge svar på hur barn inskrivna på förskolan presterar senare. Bland pojkar var det nästan en fjärdedel och hos flickorna en tiondel som inte klarade testet. En intressant aspekt av detta tar Liberg (2006) upp när hon ger exempel på möjliga orsaker till varför barn i allmänhet och pojkar i synnerhet presterar dåliga resultat på olika lästester. Testerna kan vara krångligt utformade så att barn som klarar vardaglig läsning, trots det inte klarar dem. De kan även ha svårt att känna sig motiverade och se och förstå nyttan de själva har av testet eller av att göra det.

2.2 Forskning om barn i förskolan

Förskolan blir en arena för demokratifostran enligt Kåreland (2001) som konstaterar att föräldrarnas behov av barnomsorg för att kunna förvärvsarbeta, innebär att barnen börjar förskolan i tidig ålder och ofta vistas långa dagar där. Enligt Heikkilä, (2013) som gjort en undersökning på statistik från fem olika kommuners förskolor i Sverige, har pojkar i Norrtälje kommun, i snitt drygt två timmar längre vistelsetid per dag på förskolan jämfört med vad flickor har.

Det är viktigt att kunna läsa och skriva för att kunna ta del av och delta i en demokrati. Molloy (2007b) hävdar att demokrati är en rättighet i det svenska samhället. För att kunna ta del av och tillgodogöra sig många av sina skyldig- och rättigheter krävs att man kan läsa och skriva. Det är också viktigt att kunna uttrycka sig samt att kunna lyssna på andras

åsikter och uppfattningar. Det är även en rättighet att få möjlighet att utbilda sig till det man vill och det förutsätter att man kan läsa och skriva. När många av pojkarna är sämre på att läsa och saknar behörighet i läsning då har de inte längre samma förutsättningar som flickorna. Det svenska samhället är uppbyggt på att alla kan läsa och skriva, det förväntas att alla kan det.

Då barnen börjar på förskolan har de enligt Simonsson (2004) med sig olika erfarenheter, tankar och fantasier som de vill ge uttryck för men också få bekräftade av andra. De söker sig till lekkamrater och det är leken, kamraterna men också de olika artefakterna, som t ex barnböckerna, som finns i förskolan, som lockar till olika möten och aktiviteter. På förskolan skapar enligt Äremalm-Hagsér och Pramling-Samuelsson (2009) barnen genom kollektiva och sociala processer en individuell förståelse av sig själv, andra och sin omvärld, där lek och lärande är tätt sammanlänkade och grundläggande i barnens värld. Även Björklund (2008) har ett socialt perspektiv och menar att språkutvecklingen sker bäst i sociala rum tillsammans med andra. Språket och kommunikationen är grundläggande för barns litteracitet⁷. Enligt Säljö (2010) måste barnet kommunicera för att få del av kunskap och praktik. Det krävs social samvaro för att barn ska kunna utveckla sin kommunikativa förmåga.

Enligt Hill, et al (2012) kan skillnad märkas på barn som gått på förskola och de som inte gjort det, de som har gått på förskola klarar läs- och matematiktester bättre upp till tredje klass än de som inte har gått på förskola. I Norge har von Greiff, et al. (2012) i sin undersökning funnit ett samband mellan barns utbildningsnivå och framtida inkomster genom att de gått i förskola. Den största positiva skillnaden fanns främst hos barn med lågutbildade föräldrar.

Kåreland (2003) påpekar att forskningen visat hur pojkarnas tillkortakommanden när det kommer till läsprestationer märks, men det är inte säkert att pojkarna väljer att göra något åt det. Flickornas skolprestationer är i regel bättre än pojkarnas och skulle de vara sena tränar de ofta hemma eller försöker på andra sätt komma ikapp. De förväntas med andra ord vara duktiga.

I förskolan har Månsson (2000) funnit skillnad i pedagogers behandling av och förväntningar på barnet beroende av kön. Pedagogerna följer upp, ger blickkontakt, följdfrågor och kommenterar pojkarnas uttalanden. Pojkar tillåts i stor utsträckning dominera, vara ”Herre på täppan”, det är dock inte alla pojkar som dominerar utan oftast

---

⁷ Med litteracitet menas här läs och skrivförberedelse samt förmågan att läsa och skriva. Björklund (2008)

någon enstaka, med intrycket att det är alla pojkarna. Olika situationer på förskolan ger barnen olika könsbestämda förutsättningar.

2.3 Främja läsutveckling

Fast (2008) frågar sig vad man kan göra för att underlätta läsutvecklingen. Enligt Liberg (2006) behöver läraren skapa sammanhang och situationer där barnen själva kan och vill läsa och skriva, så de så småningom kan få en egen inre drivkraft. Detta återkommer även Ahlén (2005) till, och föreslår även biblioteksbesök där man tillsammans med barnen väljer böcker. På förskolan kan praktiskt och teoretiskt material som främjar och inspirerar placeras lättåtkomligt för barnen. Vidare kan även materialet grundat på Bornholmsmodellen⁸ av Häggström och Lundberg (1994) samt Sterner och Lundberg (2010;2011), ursprungligen avsett för 6 åringar av Lundberg (2007), användas, med språk och lyssnalekar, som ett sätt att förbereda för läsning och skrivning i förskolan.

Björklund (2010) återkommer till högläsning som en av de viktigaste redskapen för att utveckla barns intresse för läsning och läsutveckling under förskoletiden. Vid högläsning uttalas orden enligt Kåreland (2001), tydligare än vid dagligt tal. Böcker öppnar dörrar till nya världar, ger nya upplevelser och hjälper barnen att lära känna sig själva och sin vardag. Fast (2008) såg att barnen hon observerade använde kataloger och Pokemonkort på rasten och med dem som utgångspunkt diskuterade och lärde sig känna igen ord, bokstäver och tal. Hon såg att många förskollärare och lärare tycktes ointresserade och avståndstagande från den populärkultur⁹ som barnen engagerade sig i hemma eller utanför skolan. Lärare, familjemedlemmar, vänner, böcker, miljö och aktiviteter är enligt Ulper (2011) faktorer som har en avgörande effekt på barnen när det gäller att väcka deras vilja att läsa böcker. För att ge eleverna motivation att läsa, anger Liberg (2006), bör barnen få böcker som presenteras av deras lärare och föräldrar, dessa bör också vara goda förebilder för dem. Föräldrar som är vana att läsa böcker talar med sina barn om texter och de stärker på så sätt barnens fortsatta läsutveckling.

Lundberg och Reichenberg (2009) ger exempel på saker förskolläraren kan göra för att främja läsning, bland annat boksamtal. Vid boksamtal poängteras vikten av att ställa frågor som gör att barnen övar sig i att titta på bilderna och läsa mellan raderna för att

---

⁸Forskning bedrevs i Bornholm (1985-1989), resultatet översattes till danska och prövades först i Danmark, för att sen översättas till svenska igen och därpå prövas i Sverige.

⁹ Även kallad masskultur, ges ut i många exemplar till skillnad mot finkultur. Skillnaden mellan masskultur och fin kultur är att filosofiska abstraktioner och finkulturella spetsfundigheter minskar och istället för tankedjup och estetisk lyskraft prioriteras en banal värld av sociala och politiska sakframhållanden. Nationalencyklopedin (2013).

hitta svaren. De menar att författarna skriver hälften, resten fyller läsaren i med inferenser, det vill säga läser mellan raderna och fyller i med sina tidigare kunskaper och erfarenheter. Men det kräver aktiva läsare för att klara att själva fylla i luckorna i texten med hjälp av sina förkunskaper för att förstå vad metaforen, ironin eller liknelsen betyder. Chambers (1998) har utvecklat en strategi för boksamtal om det lästa, och ger förslag till frågor som stimulerar till läsning och för att förstå den lästa texten, detta kan ge en gynnsam inverkan på barnens ordförråd, ordförståelse och textförståelse.

Myrberg (2007) nämner ”Matteus effekten” (Stanovich 2000)¹⁰, om du har lätt att lära dig något nytt så gäller det ofta flera saker, den som har ska varda givet och tvärtom, är en sak svår, kan det smitta och kännas svårt med andra saker också.

När Fast (2008) intervjuar lärare och förskollärare tar de avstånd från det som är nytt och fortsätter med det traditionella. De anammar inte ny litteratur eller barnens intressen. Kårelands (2003) forskning visar att förskolepersonal har en tendens att välja böcker i kanon. Det betyder att författare som: Astrid Lindgren, Margret Ray, Gunilla Bergström och Sven Nordqvist återkommer i bokvalen. Det kan bero på att när det är bråttom väljs titlar och sagor av författare som redan är bekanta. Dolatkah (2010) tror inte vuxnas bokval beror på stress, utan att de väljer böcker utifrån hur de vill att barn ska bli som vuxna, han hävdar att det dock kan ha motsatt effekt. Barnen får en plattform att utgå från där de bjuder motstånd mot de ideologier, socialisationsprocesser och värderingar som vuxna försöker förmedla till dem. De tar avstånd ifrån och väljer att inte vara som de goda förebilderna i böckerna. Enligt Säljö (2010) är det inte frågan *om* barn lär sig, utan *vad* de lär sig i olika situationer, det är inte säkert de väljer att vara som de dygdiga exemplen.

Liberg (2006) konstaterar att om det inte finns tillgång till litteratur som rör barnens intressen är det svårt att fånga och motivera dem att läsa eller höra sagor. Barnen måste få tillgång till olika genrer så de kan välja en bok utifrån det intresse de har. Ahlén (2005) påtalar motivation som en viktig variabel för att lära sig läsa, det gäller att inte ge upp utan hitta rätt litteratur som fångar barnets intresse. En barnbok bör enligt Kåreland (2001) handla om barn eller någon figur som barnet kan identifiera sig med, vara lättläst, inte för tjock och helst ha många bilder. Simonsson (2004) beskriver bilderboken, vad

---

¹⁰ The very children who are reading well and who have good vocabularies will read more, learn more word meanings, and hence read even better. Children with inadequate vocabularies - who read slowly and without enjoyment - read less, and as a result have slower development of vocabulary knowledge, which inhibits further growth in reading ability (Stanovich, 2000, s. 184).

som utmärker den är att den innehåller många bilder och de är lika viktiga som texten. Bilderboken bestod tidigare av en bunt papper med tryckt text och bild, nu finns bilderböcker av tyg och plast också. Ursprungligen hade den ett större format, troligen för att barn som satt en bit ifrån läsaren ändå skulle se bilderna, nu förekommer bilderböcker i litet format som barnen lättare kan bära med sig och som ryms i knät. Tidigare gick det inte att få tag på populärkulturen på biblioteken men nu kan det gå att få tag på den även där. Populär eller masskulturen kallas också för kiosklitteratur, då den är lätt att få tag på, ofta förekommer i pocket och kostar mindre än inbundna böcker. Utgångspunkten är att det är bättre att barnen läser den än inget alls. Enligt Björklund (2010) finner barn ofta egna sätt att skaffa sig erfarenhet på, då de är både vetgiriga och påhittiga. Berättelser och fiktion kan enligt Kåreland (2009) förmedlas på andra sätt än i den tryckta boken, till exempel genom drama, film och dataspel samt på läsplatta. Forskning pågår om läsplattans påverkan, Nilsson (2012) hävdar att trådlös internetuppkoppling försämrar inlärningsförmågan och minnet. I *Dagens Industri* (2013) kan man läsa att i Turkiet ska 17 miljoner barn få en egen läsplatta senast år 2015. Läsplatta är kanske inte vad låginkomsttagarna har möjlighet att prioritera, men om deras barn går på förskola kan de där ha chans att prova på olika pedagogiska program. Vid förfrågan av en förskollärare framgick att det för närvarande finns en läsplatta per avdelning på förskolorna i den undersökta kommunen.

Forskning om vad pojkar eller flickor i förskoleåldern föredrar att läsa för böcker är svårt att hitta, men Norberg (2003) omtalar genrer som pojkar i grundskolan traditionellt brukar läsa: äventyr, krig, spänning, action, rysare, deckare, humor, överlevnadslitteratur, science fiction, sport, samt manliga huvudpersoner av manliga författare. Flickor väljer böcker om spänning, underhållning och kunskap om omvärlden, de kan läsa om både manliga och kvinnliga huvudpersoner. Enligt Kåreland (2003) beskrivs pojkar i böcker ofta som busiga, olydiga, självständiga och initiativkraftiga i olika spännande äventyr, medan flickor förväntas hjälpa till och vara till lags i vardagen, de skildras ofta som söta och osäkra. Även färgvalet i böcker med kvinnlig respektive manlig huvudperson skiljer sig åt, visar Kårelands (2003) forskning. Boken *Nämen Benny* (1998) har klara distinkta färger, med många starkt röda motiv. I *Malla handlar* (1998) går färgskalan i pastell.

Sammanfattningsvis kan konstateras att förskolan behöver ha en bred bokrepertoar inom många skiftande genrer. Gärna ta reda på vad varje barn föredrar samt bli medveten om hur de olika böckerna är utformade för att kunna förbereda och diskutera handlingen och ha större chans att fånga alla barns intresse. Dela in barnen i mindre läsgrupper så

boksamtal underlättas. Bli medveten om färgval samt hur huvudpersonerna skildras i böckerna.

3. Syfte

I detta avsnitt behandlas syftet.

Några av målen i Läroplan för förskolan (Skolverket 2010) är att förskolan ska sträva efter att varje barn; utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera, utvecklar intresse för skriftspråk, utvecklar intresse för bilder, texter samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa.

En av vägarna att nå målen i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) är enligt Kåreland (2001) att läsa sagor. Förskolläraren kan använda sig av sagor för att barn ska utveckla sin förmåga att lyssna och möta olika verkligheter och förebilder, ge språklig stimulans, se nöjet och nyttan av att kunna läsa.

Syftet med undersökningen är att studera pojkars och flickors sagoläsande i förskolan. Om det går att uppfatta någon skillnad mellan hur ofta pojkar respektive flickor läser samt hur deras bokval ser ut.

4. Frågeställningar

Hur ser flickors och pojkars sagoläsning ut i förskolan?

Vilka böcker väljer pojkar och flickor i förskolan?

Hur ser barnens bokval ut utifrån ett genusperspektiv?

5. Metod

I detta avsnitt behandlas och motiveras de metoder som valts för att få svar på syftet. Genom urval, beskrivning av tillvägagångssätt samt förberedelser i form av att be om vårdnadshavares samtycke (se bilaga A och B) samt informera om de etiska reglerna men även informera och be personalen som blev observerade om deras samtycke (se bilaga C och D).

I denna studie görs strukturerade observationer på en förskola. Genom att filma och föra löpande protokoll studeras 6 flickor och 6 pojkar i åldrarna 3 och 4 år och deras läs- och bokaktiviter.

5.1 Val av metod

Studien syftar till att undersöka skillnader och likheter i hur pojkar och flickor använder böcker. Intervjuer av barn och vuxna har valts bort, det som datainsamlandet ska ge svar på är inte vuxna eller barns åsikter eller synpunkter utan barnens spontana bokval. För att undvika att favorisera och fokusera mer på pojkar än flickor valdes stationär filmkamera, Äremalm-Hagsér et al. (2009) har tidigare trots att de undersökte kön, filmat mer på pojkar än flickor. För att se variation används här en tvärsnittsmetod där ett urval av barn vid flera tillfällen, och varierande tider observeras. De har tillgång till ett brett urval av böcker. Bryman (2011) menar att ett sätt att upptäcka mönster och samband är att använda sig av tvärsnittsdesign. Data samlas in från fler än ett fall för att därigenom ge en samling av kvantitativa eller kvantifierbara fakta med två eller fler variabler som granskas. Genom att välja strukturerad observation där observatören har fasta regler för observation och registrering av beteendet, förenklades datainsamlingen. Reglerna bestämmer hur observatören ska leta och vad som ska registreras enligt Bryman (IBID), i detta fall har registrering av bokval och kön under viss tid gjorts. Observatören har använt sig av icke deltagande observation och enbart iakttagit och inte deltagit i det som skett. För att fastställa barnens bokval har ett observationsschema för registrering använts, utformat så bokval utifrån kön kunde registreras, med en kolumn för flickor och en för pojkar i den aktuella åldern. Lånelistan från biblioteket användes som grund och kompletterades för att passa ändamålet. Även en filmkamera för stickprovobservation användes, en minut per halvtimme spelades in under två dagar, den metoden kallar Bryman (IBID) sampling. Strategin som används är planerad observation, med fältstimulering, det vill säga ändringar görs i barnens vardagliga miljö, i detta fall ställdes böckerna upp så att framsidorna exponerades tydligt samt gick lätt att nå. Fältstimulering kan enligt Bryman (IBID) vara ett effektivt sätt att skaffa data på ett kvalitativt sätt, ofta bearbetas insamlad data sen med en kvalitativ metod. Observatören är inte intresserad av personalens eller föräldrarnas agerande eller erfarenhet, utan vill studera barnen, enkäter med föräldrar och personal som metod för att få mer kunskap har därför valts bort. Det urval som använts i studien vid filmning är en viss ålder på barnen men i övrigt slumpmässig (Stukát 2011).

5.2 Urval

Kriterier för att delta var att barnen skulle vara 3 och 4 år och inskrivna på förskoleavdelningen, samma antal flickor som pojkar. Tolv barn, de äldsta i en barngrupp på tjugo, valdes ut för att observeras. Det innebar sex flickor och sex pojkar, ingen av

dem var nyinskolade och de var vana vid förskolans rutiner och att bli lämnade av sina vårdnadshavare. Inget av barnen har åtgärdsprogram eller särskilt stöd. De har dock olika omsorgstider, dock bland de observerade ganska jämnt fördelad. Den stationära personalen bestod av tre förskollärare som arbetat tillsammans i cirka ett år.

I kommunen finns det områden som är invandrartäta, men detta är inte ett sådant område. På den undersökta avdelningen finns inga flykting- eller arbetskraftinvandrade föräldrar. Arbetslösheten är mindre än 25 % bland föräldrarna och ingen är ensamstående. Förskolans upptagningsområde består av enfamiljsvillor, bostadsrätter samt låga hyreshus.

De barn som sover och inte är med på läsvidan begränsar urvalet vid den tiden och underlättar visserligen att få en tydligare överblick, men det är sned könsfördelning med övervägande pojkar som är vakna, så det är inte den bästa tiden för att se om det skiljer sig åt mellan pojkars och flickors sagoläsning (75 % pojkar och 25 % flickor). Flickorna tar mer initiativ i mindre grupp. Fler hinner komma till tals utan att vänta för länge. Barnen blir mer sedda och lyssnade på i mindre grupp, det ger ett lägre delningstal.

De avdelningar som valdes bort har böcker och soffor i flera rum och bedömdes som svårare att observera. Den avdelning som valdes gick lätt att överblicka då den har alla böckerna samlade på ett ställe, i en bokhylla och intill dessa finns den enda soffan på avdelningen, en stor matta ligger nedanför. Enbart den/de böcker barnen valt själva räknades på läsvidan.

5.3 Genomförande

För att kunna undersöka pojkars och flickors läsaktiviteter har observation av de äldsta barnen på en 1-4 årsavdelning, på en förskola gjorts.

När Ärlemalm-Hagsér et al. (2009) studerade genus i förskolan fann de att de filmade mer på pojkar än flickor när de själva valde vad som skulle filmas. För att undvika detta stod kameran fixerad på ett stativ vänd mot bokhyllan och soffan intill. Det fanns både pekböcker och bilderböcker att välja på. De var placerade så att de äldsta nådde utan problem. Björklund (2008) påpekar vikten av att barnen erbjuds böcker som placeras tillgängligt.

Observationerna skedde på en för observatören redan känd förskola för att lättare kunna genomföras så smidigt som möjligt enligt ett så kallat bekvämlighetsurval. Urvalet har då

skett i enighet med Brymans (2011) metod som kan vara praktisk för att få ett strategiskt urval. Observationerna utfördes på en förskoleavdelning. Tidigare PIRLS- och PISA-studier som Sverige Skolverket (2010) redovisat har mest inriktat sig på äldre barn och grundas då på lästester av olika slag. Författarens uppfattning är att det inte går att göra sådana med barn i förskoleåldern, därför bestämdes att observera med hjälp av filmkamera och föra statistik med hjälp av anteckningsblock och en kopierad lånelista från biblioteket. Författaren vill inte intervjua barnen utan se vad de väljer när de har många böcker att välja på utan att en vuxen begränsat urvalet. De ska även själva få vara med och påverka utbudet genom att följa med till biblioteket och välja vilka böcker som ska lånas. Två barn, en flicka och en pojke följde med till biblioteket. Det enda som sorterades bort var en tjock kapitelbok utan bilder.

5.4 Tillvägagångssätt

I undersökningen användes vad Bryman (2011) kallar icke deltagande observationer. Observatören ska iaktta men inte delta i det sociala skeendet. Det material som valdes att användas är filmkamera samt papper och penna. Att filma med sampling, innebär att det gjorts ett visst urval. Det går inte att filma alla barn från klockan 6 på morgonen till klockan 17.30 på eftermiddagen på alla avdelningar hela tiden, för att studien skulle gå att genomföra måste antal barn, yta att iaktta och tid avgränsas. Med hjälp av de metoderna hoppades observatören kunna registrera kön, val av bok samt antal böcker. För att störa så lite som möjligt gömdes observatören och filmkameran bakom ett draperi och en äggklocka ringde varje halvtimme så att filmsekvenserna på en minut skulle registreras regelbundet. Löpande protokoll genomfördes för att se om det är någon skillnad beroende på tid på dagen. Observatören bestämde sig för att observera de 12 barnen som valts ut och ta hänsyn till eventuella snedfördelningar efter observationerna och vid analysen. Fyra hela dagar, från klockan 08.55 på morgonen (när alla på avdelningen kommit, både barn och vuxna) till klockan 13.55 observerades. För att förenkla för observatören står det i uppsatsen från klockan 9 till 14 men det är de tider som nämns ovan som observationerna utfördes. Två tillfällen mellan klockan 7-9 samt två tillfällen mellan klockan 14-16 observerades också. Klockan sju på morgonen kom ytterligare en personal och barnen från de andra avdelningarna gick till sina ordinarie avdelningar med en av lärarna. Klockan fyra på eftermiddagen gick barnen på den observerade avdelningen ut eller bytte avdelning. Observatören räknade med att detta skulle ge en bra överblick och inte blanda in andra barn och vuxna i onödan. Den avdelning som valdes att observera på är känd för barn och observatör sen tidigare, det gav tid till förberedelser och provfilmning

kunde göras innan de ordinarie observationerna startade. Genom att gå till biblioteket kunde observatören se till så det fanns böcker som var skrivna av både kvinnliga och manliga författare, samt med både flickor och pojkar som huvudkaraktärer. Med till biblioteket togs två barn som inte visat något stort intresse för böcker tidigare, en flicka och en pojke. Bryman (2011) menar att fältstimulering kan vara effektivt, vilket i detta fall innebar att böckerna ställts upp med pärmarna välexponerade istället för liggande i högar, samt på låga hyllor som barnen lätt kunde nå. Observatören provade även ut hur böckerna skulle placeras i bokhyllan för att exponeras så bra som möjligt och ändå vara lätta att nå innan observationerna inleddes. Det fanns alltid böcker med både kvinnlig och manlig huvudperson exponerade. Simonsson (2004) visar att i barnanvändarpraktikerna gör barnen verklighet av bilderna, de är viktigast medan texten är det viktigaste för förskollärarna.

5.5 Tekniska förberedelser

En av förberedelserna var att ta kontakt med förskolechefen för information och sedan söka upp missiv på en databas att utgå ifrån och som sen skrevs om till studien innan det godkändes av handledaren och kunde lämnas ut till föräldrar och personal. Se bilaga A-D.

Instruktioner till filmkameran förstorades och lästes igenom, de är i liten text och på engelska i original. Batteriet laddades fullt, och en kollega som har filmat tidigare visade hur man tittade på filmat och fotograferat material. Det fanns både knappar och touchkontroll på kameran.

Vid provfilmning märktes en dålig ljudkvalité, och vad barnen säger valdes därför bort, men kameran användes till att se saker som inte visade sig i statistiken samt för att se hur barnen valde böcker. Kameran hade kunnat placeras mer centralt men då fanns risken att de som studerades inte agerade så otvunget som de skulle göra om den var placerad vid sidan om, halvt dold bakom ett draperi. Benen på stativet stod ut och var lätt att snubbla på. För att inte riskera att filmkameran skulle ramla i golvet och gå sönder och då ljudupptagningen inte var det primära syftet, valdes att sitta en bit ifrån läshörnan, (dock inte alltför långt ifrån då sikten i så fall skymts av ett bord), med kameran intill. Nyberg och Tidström (2012) anser att både de barn som läser och den som blir läst för, ska dokumenteras. Genom tidssampling, att filma en minut varje halvtimme mellan klockan 9-14 i två dagar kunde information och ett genomsnitt över dagen fås fram.

Även när barnen går in och har samling eller alla går ut så sitter observatören kvar och filmar de förutbestämda klockslagen. Filmningen börjar klockan 08.55 då de flesta barn oftast har kommit och fortsätter sedan en gång i halvtimmen. Att starta fem minuter i varje hel och halvtimme gjorde att stunden före lunchen hanns med (11.25) när många barn hänvisades till en begränsad yta, (ett rum är förberett till sovvila med madrasser över hela golvet och borden är dukade så det finns ingen plats att rita eller spela spel på). De flesta barn väljer då att sätta sig i soffan eller på mattan intill och även de vuxna söker sig dit. Det bedömdes vara ett lämpligt tillfälle att observera på.

5.6 Val av strategi

Strategin vid observationerna är att registrera händelser, barn som väljer böcker och sätter sig och läser/bläddrar i boken, respektive läser för en kamrat. Bryman (2011) uttrycker en ”kontinuerlig registrering av beteendet”, då observatören iakttar val av bok eller sagoläsning under en längre tid. Platsen för de strukturerade observationerna är i närheten av bokhyllan där alla böcker på avdelningen finns, samt en soffa där barnen gärna sitter med böcker och en stor matta nedanför där barnen kan välja att sitta om de inte vill eller kan sitta i soffan. Med hjälp av papper, penna samt en filmkamera som filmar en minut i halvtimmen, av Bryman (IBID) kallad sampling, registreras en grupp 3 och 4- åringar som ägnar sig åt läsaktiviteter, samt vilken typ av böcker de väljer.

5.7 Förberedelser av social art

Till att börja med söktes vetenskapsrådets forskningsetiska principer upp, för att inte bryta mot god forskningssed, och gick igenom. Chefen mailades för information, och därefter informerades de föräldrar som författaren träffade i samband med hämtning och lämning av deras barn, om den undersökning som behövde göras för ett examensarbete. De flesta sa att det lät intressant och vidare informerades föräldrarna om att det färdiga arbetet skulle finnas tillgängligt på en databas om det blev godkänt. När sen informationsdokumenten var färdiga sattes de fast på barnens hyllor där även annan föräldrainformation brukar fästas. Se bilaga A-B. Tre veckor senare hade alla lämnat in underskrifterna, de flesta snabbt, det var vissa som fick kompletteras med den andra förälderns underskrift och det kunde ta några dagar extra, då föräldrar ibland arbetar på annan ort i veckorna. Sjukdom och semester gjorde också att några dokument försenades men alla var godkända när observationerna skulle börja.

Gällande personalen behövde de påminnas och nya missiv fick plockas fram för påskrift, innan alla hade kommit in som behövdes för att börja observera. Se bilaga C och D. På denna förskola samarbetar personalen över avdelningsgränserna. Schemat är upplagt så att personalen innan klockan 9 och efter klockan ett kan få arbeta på en annan avdelning än där ansvarsbarnen är placerade. Behovet av vikariers underskrift kunde inte förutses, men de motsatte sig inte utan gav sitt skriftliga medgivande. Det behövdes inte underskrifter från all personal på hela förskolan utan enbart av de som vistades på avdelningen. Ingen av de berörda vuxna nekade. Det innebar enligt Bjørndalen (2010) att observationer av första ordningen genomfördes där observatören har observationen som sin huvudsakliga uppgift i situationen, genom att filma med tidsurval, en minut i halvtimmen mellan klockan 9-14 samt föra fältanteckningar parallellt. Observationerna registrerades efter observationen.

5.8 Etiska aspekter

Den iakttagande måste visa hänsyn för observationsobjekten, menar Bjørndal (2010) särskilt vid pedagogiska iakttagelser av lärande. Även föräldrar, kollegor och den organisation man arbetar i, bör visas respekt. Resultatet på observationerna får inte vara utpekande, till exempel att visa på föräldrars bristande omsorg eller kompetens, inte heller ha ett förutbestämt syfte, som visa på behovet av mer personal, inflytande, chefens bristande kompetens, ojämn arbetsfördelning eller dylikt. Observationen avgränsades till mitt på dagen när hela barngruppen var samlad klockan 9-14, samt några för- och eftermiddagar med löpande protokoll för att se om det förekom spontana lässtunder utanför den huvudsakliga tidsrymden. Protokollet var lätt att använda och innehöll inte många kategorier, Bryman (2011) avråder från många kategorier vid registrering, det blir lätt förvirrat då.

Observationerna utfördes sittandes på samma ställe hela tiden när barnen var inne. Då barnen hade samling satt observatören kvar på en stol och väntade på att de skulle komma ut igen, samt ställde upp böcker så de exponerades väl i bokhyllan. När barnen gick ut åt lunch och ställdes upp böcker, för att sen sitta inne och vänta på att de skulle komma in och se om de valde någon bok.

När barnen fick höra att de skulle observeras och filmas när de läste och valde böcker var det ett av dem som sa att han inte ville bli filmad. För att respektera detta talade observatören om för honom när det skulle filmas så han kunde välja att gå därifrån, vilket han då gjorde. Vid nästa filmtillfälle ville samma barn vara med på film och valde att

exponera sig. De andra barnen gav positiv respons och några kom fram och presenterade den bok de valt, så att den skulle synas ordentligt, innan de satte sig i soffan och började läsa. Kvalitativa undersökningar beskriver ofta enligt Bryman (IBID) vad som hänt i den miljö som observerats. De verkar innehålla oviktiga detaljer men dessa är viktiga på grund av att de är viktiga för de som studeras och beskriver kontexten där människorna är verksamma.

Leksakskatalogen räknas också med. Fast (2008) fann att leksakskataloger var viktiga för barnen, de motiverade både till att lära sig siffror och att skriva önskelistor förutom att titta på bilderna och diskutera dem.

På läsvidan efter lunchen var det ojämn könsfördelning bland barnen därför valdes några timmar både före och efter att observera på också, när hela gruppen var samlad.

Barn, föräldrar och personal, hade informerats om vad som observeras, skriftligt och muntligt enligt Vetenskapsrådets (2002) riktlinjer. Det innebär fyra huvudkrav som observatören måste informera om och åtlyda i vetenskapliga studier: Informationskravet, Samtycketskravet, Konfidentialitetskravet att deltagarna är anonyma, samt Nyttjandekravet, se bilaga A-D samt Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.

6. Resultat

I detta avsnitt avhandlas en sammanfattning av resultatet av observationerna med bokval och olika tidsscheman presenteras i form av två tabeller och ett stapeldiagram utifrån genusperspektiv på bokval.

6.1 Filmade bokaktiviteter

Filmsekvenserna gav ett tunt resultat då det var få eller inget barn vid flera av de filmade tillfällena och det var inte säkert att de valt någon bok bara för att de var i närheten av bokhyllan. Det syntes inte vilken bok de valt när de hade dem i famnen, flera titlar kunde inte med säkerhet sägas vilka det var och en bok syntes av en slump när barnet lyfte på en större bok som hon lagt över, i sitt knä. Vid längre filmsekvenser gick det att se vilken bok barnet valde i bokhyllan tydligt men vid samplingen satt de ofta redan i soffan med böckerna uppslagna och då syntes inte framsidan eller de böcker som låg under. Det som däremot kunde iakttas var att tre av pojkarna valde att ta tre eller flera böcker i taget som

de sen tittade i, en i taget. Flickorna valde att ta en bok i taget och ibland byta med varandra, en flicka tog vid ett tillfälle tre böcker. En pojke läste sina böcker högt och höll upp boken så att de som satt i närheten kunde se bilderna. När katalogen lästes kom det ofta fler barn och ställde eller satte sig intill för att titta på bilderna och diskutera. För att filma en gång i halvtimmen ställdes en äggklocka som ringde med gäll signal, detta uppmärksammade många av barnen, de avbröt genast vad de höll på med för att uppmärksamma den som skulle filma på att det ringt så observatören inte skulle glömma eller missa något av tillfällena ifall denne inte skulle ha hört att det ringde. Observatören påverkade på det viset skeendet trots att det inte är tanken med en av Bryman (2011) kallad icke deltagande observation. Barnantalet blev snedfördelat stora delar av dagen, särskilt på läsvidan runt klockan 12.00–13.00. Det skulle varit enklare om alla varit vakna hela dagen och ingen varit ledig.

Gällande personal kunde tidigare och tydligare muntlig information kanske genererat en snabbare respons till samtycke och inlämning av missiven. Observatören hade arbetat länge med materialet och var väl insatt, det var inte de övriga vuxna. Observatören hade inte vad Bryman (IBID) kallar falska förespeglningar, inga intentioner att luras, föra någon bakom ljuset, men mer information krävdes till förskollärarna innan alla givit sitt samtycke till att delta i studien.

6.2 Sammanställning av resultat fyra dagar mellan klockan 9-14, från bilaga E.

Här följer en sammanfattning av de bokval som barnen gjort, först i helgrupp indelat efter kön med pojkar först och flickor sen. Därefter följer en sammanfattning av en mindre grupp uppdelat på morgonen och eftermiddagen, även där redovisas resultatet för pojkarna först och därpå följer flickorna. Tabell ett visar en sammanfattning av antal böcker som pojkarna valt, hur många dagar som observerats samt hur många pojkar som läst, med en summering längst ner.

Tabell två visar en sammanfattning av antal böcker som flickorna valt, hur många dagar som observerats samt hur många flickor som läst, med en summering längst ner.

Tabell 1. Antal böcker som upp till 6 pojkar, i åldrarna 3-4 år väljer per dag under 4 dagar. Insamlandet pågick mellan klockan 9-14.

Pojkar 3st. Pojkar 5st. Pojkar 6st. Pojkar 4st.

Dag 1,	8
Dag 2	41
Dag 3	18
Dag 4	10
Summa:	77

Tabell 2. Antal böcker som upp till 6 flickor, i åldrarna 3-4 år väljer per dag under 4 dagar. Insamlandet pågick mellan klockan 9-14.

Flickor 4st. Flickor 4st. Flickor 3st. Flickor 3st.

Dag 1	17
Dag 2	37
Dag 3	12
Dag 4	7
Summa:	73

Mellan klockan 9 till klockan 14 fick pojkarna en högre bokläsningssumma än flickorna. Se tabell 1 och 2. Sett till antal böcker per person blev resultatet att flickorna läste 5,21 stycken böcker var i genomsnitt per dag och pojkarna läste 4,28 stycken böcker var, i genomsnitt per dag. Det var fler antal pojkar att dela boksumman med, jämfört med flickorna därför blev flickornas statistik högre trots att pojkarna sammanlagt valt fler böcker.

Av olika anledningar blev det sällan alla tolv barnen samtidigt på förskolan. Tre av flickorna och en av pojkarna sov på vilan. Detta ledde till sned könsfördelning vissa dagar och tider på dagen. En pojke valde nästan inga böcker, han valde att leka istället för att läsa. En annan pojke föredrog en leksakskatalog framför böckerna trots att han varit med och lånat dem och därmed haft inflytande över bokutbudet. Se bilaga G. I katalogen bläddrade han till uppslaget med *Bilar, Cars* på engelska och det var det som han kallade

figuren. Kåreland (2001) och Liberg (2006) beskriver begreppet masskultur, även populärkultur, det är massproducerade böcker och hör inte hemma bland finkulturen, som hör till en smalare genre. Ibland tar vissa bibliotek hem masskultur, dock inte denna bok till det bibliotek vi besökte.

Både pojkar och flickor valde böcker som de sedan satt själva och läste, de satt både i soffan och på golvet när de läste.

3 av pojkarna tog tre eller fler böcker i taget medan enbart en av flickorna gjorde det och då bara en gång. De andra barnen tog en bok i taget som de sedan lade kvar på soffan eller golvet innan de hämtade en ny. Endast en av flickorna lade tillbaka den lästa boken i bokhyllan när hon läst klart, ingen av pojkarna.

Enbart en av flickorna valde att titta i leksakskatalogen och då i sällskap med en pojke.

6.3 Sammanställning av resultat fyra dagar mellan klockan 7-9 samt 14-16, från bilaga F.

Här nedan följer en sammanfattning av antal böcker som barnen valt på morgonen och eftermiddagen redovisad i två tabeller uppdelade efter kön. Tabell tre visar en sammanfattning av antal böcker som pojkarna valt, hur många dagar som observerats samt hur många pojkar som läst. Tabell fyra visar en sammanfattning av antal böcker som flickorna valt, hur många dagar som observerats samt hur många flickor som läst.

Tabell 3. Antal böcker som insamlandet visar att pojkar i åldrarna 3-4 år läser klockan 7-9 samt 14-16 per dag.

	Pojkar 2st.	Pojkar 2st.	Pojkar 4st.	Pojkar 3st.
Dag 1,	16			
Dag 2		5		
Dag 3			7	
Dag 4				6
Totalt:				34

Tabell 4. Antal böcker som insamlandet visar att flickor i åldrarna 3-4 år läser klockan 7-9 samt 14-16 per dag.

Flickor 3st.   Flickor 3st.   Flickor 3st.   Flickor 1st.

Dag 1	9
Dag 2	6
Dag 3	3
Dag 4	4
Summa:	22

Dag 1: klockan 7-9, Dag 2: klockan 14-16, Dag 3: klockan 14-16, Dag 4: klockan 7-9

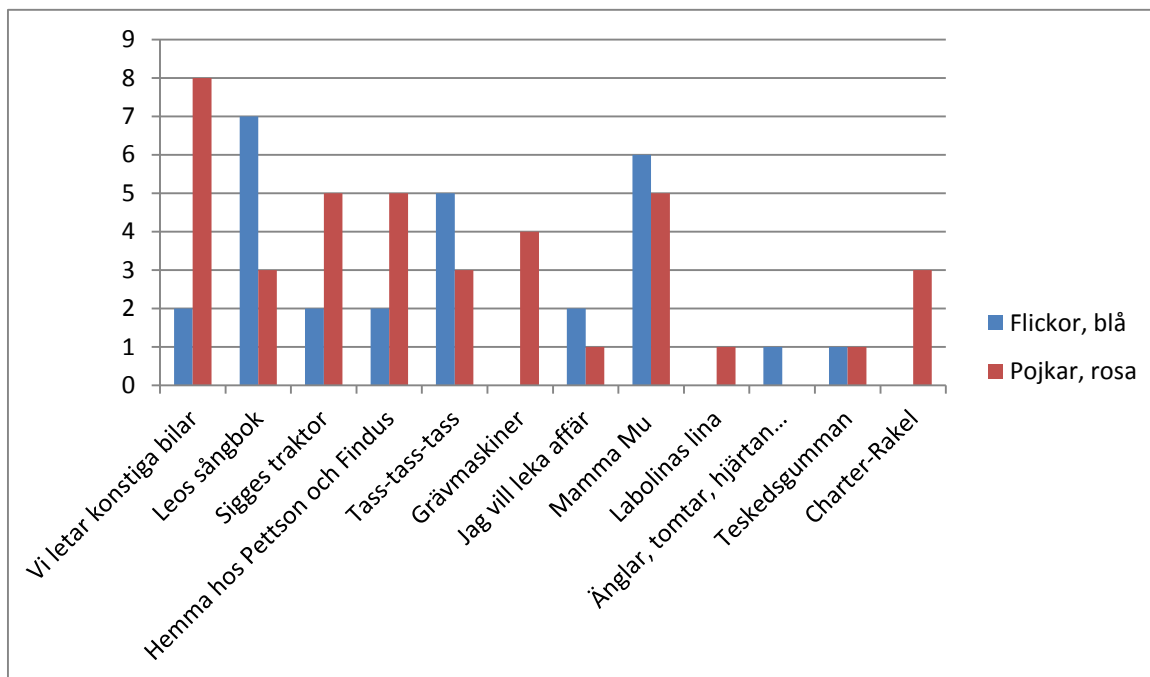
Dag 1, var den första dagen efter att böckerna lånats på biblioteket.

I tabell 3 och 4 ser man att pojkarna åter igen fick en högre summa sammanlagt, 34 stycken böcker mot flickornas 22 stycken. Efter delning fick pojkarna ett högre snitt med ett medel på 3.0 stycken än flickorna med ett medel på 2.2 stycken.

6.4 Bokval ur genusperspektiv

De böcker som valts ut till stapeldiagrammet har tydligt en pojke eller flicka som huvudperson, det kan höras i boktiteln eller synas på omslaget, om en flicka respektive pojke är centralt placerad, motorfordon har placerats i kategorin pojkgenre. Böcker med djur eller sagofigurer där namnet är könsneutralt har sorterats bort här. Vid en jämförelse av sex böcker med en pojke som huvudkaraktär och/eller motorfordon som huvudtema var det inte enbart dessa böcker som pojkarna valde i första hand. Av sex böcker med en flicka som huvudperson valdes inte de alltid av flickor först och främst. Stapeldiagrammet visar tolv böcker, sex med fordon eller en pojke som huvudperson och därefter sex böcker med en flicka som huvudperson. Se även bilaga E. Sammanlagt valde flickorna att läsa 18 böcker ur pojkgenren och 10 ur flickgenren. Av pojkarna valdes 28 böcker ur pojkgenren och 11 ur flickgenren. Totalt ingår 67 böcker i diagrammet. Se diagrammet nedan.

Bokval per kön

De fem första böckerna, med pojk huvudrolls innehavare och fordonstema, valdes oftast av både flickor och pojkar. Charter-Rakel valdes enbart av pojkar och Mamma Mu valdes främst av flickor men även av pojkar.

7. Analys och Diskussion

I analys och diskussion sammanfattas resultaten och diskuteras tillsammans med litteraturen. Även metodvalet och möjlighet till revalidering, trovärdighet diskuteras. Det skilde mellan pojkar och flickors bokval, se tabell 1 till 4, speciellt när det gällde bokval, se stapeldiagrammet. Flickorna valde oftast en bok i taget som de sen gick och bytte ut. Pojkarna skilde sig åt sinsemellan, vissa tog tre böcker i taget några valde hellre leksakskataloger att läsa i. Det förekom böcker som både flickor och pojkar valde.

7.1 Olika läsmängd

Det fanns individuella skillnader bland pojkarna, vilket även White (2007) funnit i sin undersökning med äldre barn, se bakgrunden, att intresset är individuellt, alla pojkar eller flickor är inte lika. I denna undersökning tog tre pojkar tre böcker i taget, två visade föga intresse, de lekte, och en tycktes vara måttligt intresserad för han valde oftast samma bok eller en katalog om den var tillgänglig. Alla pojkar är inte lika intresserade av böcker menar Kåreland (2003) och resultatet visar att tre av dem i den här undersökningen inte

heller var det, kanske på grund av bokutbudet. Berättelser kan dock förmedlas på andra sätt fortsätter Kåreland (2009) än i tryckta böcker, några av pojkarna valde en katalog hellre än böcker att titta i. Björklund fortsätter att barn hittar egna sätt att skaffa erfarenhet på och katalogen hittade barnen på själva, den stod inte uppställd i bokhyllan väl synlig, den var heller inte med i statistiken från början utan fick läggas till. Det hade blivit ett annat resultat om katalogen räknats bort. Flickorna läste jämnare som grupp, det var inte lika stora individuella skillnader i deras grupp. En flicka läste mer än tidigare, hon hade inte visat så stort intresse för böcker innan, det kanske spelade roll för henne att hon varit med och påverkat urvalet genom att hon varit med och lånat böckerna på biblioteket. Guinness djurrekordbok skulle kanske inte funnits tillgänglig på förskolan om hon inte lånat den själv. Det är även vad Kåreland (2003) kommit fram till i sin tidigare forskning, att varken flickor eller pojkar utgör en enhetlig grupp.

7.2 Barnens val

Den statistiska uträkningen visade skillnad på flickor och pojkar. Pojkars bokläsning visade ett lägre medeltal än flickornas när alla barn var samlade mitt på dagen men högre på morgonen och eftermiddagar. När det gäller antal böcker som barnen väljer att läsa kanske det beror på position i läsoffan, om de varit med och lånat nya böcker eller om de har något roligt att leka med som väntar när vilan är klar, vem som läser, om det är lugn och ro eller förekommer olika störningsmoment. Hur trött barnet är, om bästisen äntligen är frisk och vill leka istället. Om det finns böcker inom specialintresset tillgängligt, sedan ska de vara tillgängliga i bokhyllan också. Om någon bok med *Blixten McQueen* som huvudperson funnits kanske någon av pojkarna som föredrog att leka eller titta i leksakskatalogen valt den istället.

Innehållet i böckerna varierade, det fanns både kvinnliga och manliga huvudpersoner, samt manliga och kvinnliga författare. Några av pojkarna var främst intresserade av en leksakskatalog. Det som främst studerades och diskuterades i leksakskatalogen var: Disney pixars: *Cars*, *Bilar* på svenska, där huvudpersonen heter Blixten McQueen. När barnen pratade sa de ”*Cars*” och den förekom även på barnens kläder i form av tryck eller mönster. Dock enbart på pojkars kläder. Det fanns ingen bok med bilar-temat varken på biblioteket eller på förskoleavdelningen. Genren hör till masskultur/ populärkultur (tidigare skräpkultur) och Fast (2008) fann att de förekom på rasterna i skolan men inte på biblioteket och att lärarna inte visade något intresse för populärkulturen. Några av pojkarna fann inte bokutbudet på förskolan intressant, deras intresse fångas inte och de

blir enligt Ahlén (2005) inte motiverade att läsa traditionella sagoböcker utan föredrar leksakskatalogen. När det gäller bilderböcker är bilder lika viktiga som texten enligt Simonsson (2004), för vissa av barnen i undersökningen här verkar bilderna vara viktigare än texten. När barnen väljer en katalog istället för de bilderböcker som läraren ofta föredrar med dygdiga exempel som Dolatkah (2010) tidigare påtalat, lär de sig något då? Frågan är inte om de lär sig enligt Säljö (2010) utan vad, det kan bero på vad läraren väljer att tala om. Genom att använda texten eller bilderna att utgå ifrån och samtala kring tränar enligt Lundberg et al. (2009) barnen sig på att läsa mellan raderna och fylla i med tidigare erfarenheter.

I den här studien väljer både pojkar och flickor oftast böcker med *en pojke som huvudperson* eller *fordon som huvudtema*. Barnen tycks välja flest böcker ur den genre som Kåreland (2003) omtalar som pojkgenrer, många pojkar i skolåldern läser gärna böcker med sådant innehåll. *Mamma Mu* är undantag i flickgenren, den har feminin huvudperson och ändå väljs den av både många flickor och pojkar. Kanske beror det på att den är skriven av en kvinna men tecknad av en man och huvudpersonen, (kon) har alla attribut som enligt Kåreland (IBID) kännetecknar pojkgenren: *Mamma Mu* är busig, olydig, självständig och initiativrik när hon försöker rymma ur hagen.

Det skiljer inte så mycket i bokval och mitt på dagen läser flickorna mest, men på morgonen och eftermiddagen läser pojkar i snitt fler böcker än flickor i den här gruppen av 3-4 åringar. Dock inte alla pojkar, några valde hellre andra aktiviteter när det var oplanerad tid att förfoga som man ville över. Om tre av flickorna valt att ta tre böcker i taget, lika som tre av pojkarna, hade också statistiken sett annorlunda ut. Flickorna samarbetade och bytte böcker med varandra. En gång fick en flicka en bok från en pojke när han läst klart, då hade hon sagt till innan att hon också ville läsa den. Hon fick dock vänta tills han läst den klart trots att han vid frågetillfället läste en annan bok och den efterfrågade boken bara låg i hans knä.

Vid samplingsens första dag när kameran fungerade som förväntat, var det övervägande flickor som läste böcker. Det är svårt att förutsäga om skillnaden skulle fortsatt men dock värt att nämna.

7.3 Metoddiskussion

När det gällde de valda metoderna så fungerade de i stort sätt väl, men att filma fungerade inte tillfredställande då filmkameran enbart filmade halva dag två, sen var minneskortet

fullt. Trots att provfilmning skett innan kunde inte minneskortet tömmas när det satt kvar i filmkameran, displayen visade att det inte fanns något kvar att visa men när det åter var dags för filmning blev minneskortet fullt väldigt snabbt. Genom att sätta in det i en bärbar dator hemma kunde observatören senare tömma kortet. Mer träning på att tömma minneskortet skulle behövts, det räckte inte med att rådfråga en mer erfaren, förstora och översätta manualen, skaffa stativ och montera, ladda batteriet provfilma på olika avstånd, titta och lyssna på det filmade. Jämfört med statistiken som fördes löpande blev filmresultatet tunt. Det löpande statistikprotokollet gav fler nerslag och därmed ett rikare material att arbeta med som var mindre slumpartat. En rad för katalog borde ha gjorts redan från början men det gick snabbt att skriva till i den färdiga lånelistan. Äggklockan som ringde när det skulle filmas varje halvtimme störde barnens naturliga aktiviteter, då de avbröt det de höll på med för att påminna den filmande, om hon skulle ha missat att det ringde, det blev därmed ingen naturlig situation som filmades. Fördelen med att filma på en sen tidigare känd förskoleavdelning var att de involverade redan kände varandra, de behövde inte testa observatören och det gjorde de inte heller, men vikarien som arbetade istället för den ordinarie testades av barnen. Ganska snabbt agerade barnen otvunget, det var bara första dagen som de kom fram och visade upp böckerna för observatören som satt och förde protokoll. Ett av barnen tog avstånd från att bli filmad till att börja med men ändrade sig sen och tyckte att det gick bra. Föräldrarna störde inte heller när filmning pågick eller anteckningar fördes. Observatören satt gömd bakom en gardin, och syntes troligen inte så mycket men kameran syntes lite, annars hade det inte gått att filma. Föräldrarna var informerade innan och kände observatören, det kan ha inverkat på att de var välvilliga och inte ville störa under observationerna. I filmsekvenserna urskildes hur barnen agerade mot varandra, inte lika tydligt gick det att se vilka böcker de valde eller läste. Om det väljs att enbart filma, skulle färre böcker i bokhyllan underlätta att se vilka böcker barnen väljer att läsa, och längre filmintervaller kan kanske underlätta chansen att se vad de väljer eller har valt. Baksidorna på böckerna är ofta lika¹¹, de böcker som hade annorlunda storlek gick lättare att urskilja. Det är viktigt att ha jämt fördelat olika genrer för att få bredd på utbudet. Att böckerna stod lågt så barnen själva kunde nå var en förutsättning för att kunna genomföra studien. Genom att använda fältstimulering, enligt Brymans (2011) beskrivning, och ställa upp böckerna med pärmarna exponerade ökade troligen läsfrekvensen, det fungerade som reklam och de välexponerade böckerna valdes nästan alltid först trots att de ibland var pekböcker utan

---

¹¹ Baksidorna på bilderböckerna innehöll ofta reklam för andra bilderböcker av samma förlag.

text. Ingen lånebok gick sönder under tiden observationerna pågick, leksakskatalogen fick dock några sidor bortrivna av ett av de yngsta barnen.

Av etiska skäl är barnens olika frånvaro inte preciserad, den informationen kan avslöja barnens identitet och anonymiteten får, enligt de etiska regler Bryman (IBID) omtalar och som beskrivs av det etiska rådet, inte äventyras. Syftet med arbetet är inte att peka ut barn eller föräldrar utan att se hur de väljer böcker för att därifrån kunna se om det skiljer mellan pojkar och flickors läsning redan på förskolan samt stimulera läsintresset och hjälpa barnen så de inte ger upp, vilka böcker och ämnen de än är intresserade av. Inga intervjuer har genomförts då syftet i denna undersökning inte var att få reda på föräldrarnas läsvanor. Att intervjua barn i den åldersgruppen är enligt tidigare erfarenheter svårt. Det gäller både att utforma frågor som helst inte ska missförstås men även att hålla barnens intresse vid liv, för är de inte intresserade går de eller börjar prata om något annat som de är mer intresserade av. Enkätundersökningar passar inte heller den aktuella åldersgruppen, de kan dels inte läsa och om en vuxen läser kan barn utläsa av röstläge och den vuxnes kroppsspråk vilket svar som önskas. Det var heller inte aktuellt att be föräldrar om hjälp, (annat än att ge sin tillåtelse att filma och observera deras barn), då de inte kunde förväntas ge svar på hur deras barn agerade på förskolan.

7.4 Resultatdiskussion

Stort intresse fanns för böcker och sagor i gruppen, särskilt när böckerna var nylånade. De vuxna tog sig tid att läsa många böcker och när de inte kunde sätta sig barnen själva och läste i soffan, ibland tillsammans med en kompis. Många böcker blev registrerade med hjälp av protokoll, medan de korta filmsekvenserna registrerade ett fåtal böcker, av de som är med i stapeldiagrammet förekom sammanlagt sju stycken, tre valda av flickor och fyra av pojkar. Stapeldiagrammet hade sett helt annorlunda ut om det grundats på de böcker som registrerades vid filmsekvenserna. Månsson (2000) såg att förskolebarnen agerade annorlunda när det var vikarier jämfört med ordinarie personal. Detta gör att resultatet från undersökningen kan vara svårt att revalidera, då från- eller närvaro av observatören i gruppen gör att barnens agerande inte kommer att vara lika. Barnen i denna grupp utvecklas hela tiden så troligen skulle resultatet bli annorlunda även om allt kopierades och gjordes på samma sätt igen. De nya böckerna skulle vid omlån inte vara nya heller, om de valde andra skulle de förvisso vara nya men då kanske det skulle bli en annan/ojämn fördelning av bokgenrer.

Resultatet kunde kanske bli annorlunda om böckerna varit: gamla istället för nylånade från biblioteket, eller innehållit ett annat utbud, blivit exponerade på ett annat sätt, innehållit olika genrer mot det som nu var fallet, omöjliga att nå utan pall eller annan hjälp. Att personalen inte prioriterat att läsa utan haft andra aktiviteter inplanerade. Om barnen varit ovana vid att höra sagor och hantera böcker och slitit sönder eller använt böckerna som tillhyggen kunde det också givit ett annat utfall. Kåreland (2001) menar att det är viktigt att alla barn i gruppen lockas att lyssna på sagor för att få språklig stimulans, höra nya ord och utveckla sin förmåga att lyssna och möta nya verkligheter och förebilder. Om det funnits populärkultur tillgängligt kunde utfallet på underökningen ha blivit ett annat.

7.4.1 Olika resultat beroende på observationstid

De resultat som kunde iaktas gällande böcker och kön redovisas i bilaga E och F samt tabell 1-4, och beroende på tid på dygnet. Pojkarna valde fler böcker än flickorna, dock inte alla pojkar utan hälften valde så många att det gav stort utslag. Böckerna stod uppställda på ett sätt så att många framsidor exponerades samtidigt. När böckerna var nylånade förekom flest bokaktiviteter. Mitt på dagen ledde flickorna lässtatistiken, med ett snitt på 5.2 böcker medan pojkarna hade 4.3 böcker i snitt. På morgon och eftermiddag visade statistiken att pojkarna läste fler böcker än flickorna, 3.0 böcker i snitt för pojkar och 2.2 för flickor. Kanske stämmer Heikkiläs (2013) undersökning från Norrtälje in på den här undersökta kommunen också, att det är för att pojkarna kommer tidigare och går senare som de får en högre lässtatistik, de har längre dagar och hinner då läsa fler böcker. Innan mellanmålet klockan 14.30 städas och stängs vissa rum så urvalet av leksaker och lekmiljöer minskar, vilket kan vara en bidragande orsak till att statistiken ökar för pojkarna. På för- och eftermiddagen finns färre kamrater att leka med då alla inte kommit ännu eller vissa barn åkt hem tidigt. I denna undersökning ingår inte att se på barnens närvarotid ur ett genusperspektiv.

7.4.2 Genreöversridande resultat

När det gäller de genrer barnen valde från märks en viss skillnad mellan flickor och pojkar. En av böckerna heter *Leos sångbok* (i original *Sångbok av lilla Leon*) och valdes inte främst av pojkar trots att den har en pojke som huvudperson. Kanske beror det på att den är skriven och illustrerad av en kvinna gjord i feminin stil, med ett mjukt bildspråk i pasteller och med kända barnvisor, där inget oväntat eller oroande händer. Huvudpersonen Leo är ett småbarn med stora kinder, oskyldigt framställd i de kända,

snälla sångerna. Formatet är litet, det är lätt att bära och bläddra i boken, den ryms lätt i ett barns knä. Kåreland (2003) påtalar i böckerna om Malla och Benny skillnaden i färgvalet. I boken om Benny dominerar klara distinkta färger med mycket rött, i boken om Malla framhävs det kvinnligt mjuka och ljuva flickaktiga genom en färgskala i pastell med framförallt milt gula och gröna toner i bilderna.

Boken *Charter-Rakel* valdes inte av någon flicka trots att den har en flicka som huvudperson. Den är skriven av en man och behandlar både orättvisor, mysterier och problemlösning och har ett aggressivt bildspråk i starka färger. Rakel framställs som drivande och listig, då hon kommer med problemlösningar och tørs ta för sig när den renodlade pojkgruppen, tecknade i mörka färger, försöker förtrycka henne och hennes vänner genom att försöka lura och behandla dem orättvist. Som tidigare konstaterats av Norberg (2003) föredrar många pojkar i skolåldern manliga författare, mysterier och problemlösning, i denna undersökning verkar pojkar i 3-4 års ålder också föredra dessa genrer. *Charter-Rakel* är inte någon typisk bilderbok, enligt Kårelands (2003) kriterier. Flickor skildras ofta som att det är deras uppgift att hjälpa till och vara till lags. Vanligtvis är pojkars aktionsradie större än flickors, Rakels vän av maskulint kön har en tillbakadragen roll i boken, genom den centrala placeringen i bilden visas att Rakel har en högre maktposition än vad han har. Det visar på ett normbrott och genreöverskridande. Rakel har inte lång kjol, spetsar eller rosetter på sina kläder, hon ter sig inte kvinnligt kokett, osäker eller orolig. Hon är handlingskraftig och tar för sig, finner själv på egna lösningar och skipar rättvisa, står i centrum, något som oftast brukar vara förbehållet pojkar i bilderböcker.

7.4.3 Barn som inte föredrar bilderböcker

Alla barn verkar inte intresserade av bilderböcker. Kanske föredrar några av pojkarna en annan bokrepertoar än den det finns tillgång till. Några av pojkarna använder annan form av läsning än bilderböcker, de föredrar kataloger. Leksakskatalogerna är inte könsneutrala utan bakgrundsfärg och innehåll är tydligt könsuppdelat. Fast (2009) kunde urskilja en klar skillnad på sidorna som riktade in sig på pojkar i leksakskatalogen, där var bakgrunden ofta svart och färgerna på leksakerna dova. De sidor som var ägnade åt flickleksaker var ofta i pastellfärger och hade ramar runt av små blommor, djur eller smycken. Väldigt sällan investerar denna förskola i undersökningen i nya böcker, ibland fås böcker från familjer vars barn går där, till avdelningen. Det hade varit intressant att se om läsintresset hade varit annorlunda om det gått att få tag på boken *Bilar* på biblioteket.

Vissa barn borde kanske få gå till biblioteket oftare än andra, men om deras favorit (genre) inte finns att låna på biblioteket kanske det inte spelar någon roll att de har inflytande över de böcker som tas till förskolan. Det som erbjuds är endast en skendemokrati om barnet inte kan beställa böcker till biblioteket. En av bibliotekets funktioner är att komplettera hemmet och förskolan samt ge barnen motivation att läsa, bland annat genom att tillhandahålla böcker för olika smaker och i skilda genrer, även om det är populärkultur. Om ingen bok finns inom intresseområdet spelar det mindre roll om inflytande ges i form av att gå till biblioteket, det är inte intressant. Simonsson (2004) hävdar att barn har olika erfarenheter, tankar och fantasier som de vill bearbeta med andra. De söker sig till lekkamrater och barnböckerna som finns i förskolan lockar till olika möten och aktiviteter förutsatt att det finns böcker att välja som innehåller det barnen har erfarenhet, tänkt eller har fantasier om.

White (2007) hävdar att pojkar och flickor inte är enhetliga grupper utan att det finns individuella skillnader i grupperna. Det var vad som kunde utläsas här också, det finns både flickor och pojkar som föredrar andra aktiviteter framför att läsa, dock är det fler pojkar än flickor som väljer bort läsning i böcker när hela barngruppen är samlad. En bok som inte syns i stapeldiagrammet men som både pojkar och flickor läste mycket var *Bolibompa-draken ska äta*. Bilderna i boken är övervägande i pastellfärger och illustrerad av en kvinna men författad av en man. Den förekommer inte i stapeldiagrammet då den var svår att kategorisera efter genre, den tar för sig och har sönder som en pojke, men färgerna är feminina. Den omnämns enbart som draken eller den, inte hon eller han.

7.4.4 Hinder för läsning

Är det fler barn vid lästillfället så kan det dröja länge innan det sista barnet får höra sin önskebok, om den alls hinns med. På läsvidan vid den här avdelningen deltog fyra till åtta barn, det fanns även barn som var yngre än tre år och inte sov, som deltog på läsvidan men inte syns i statistiken. Den bok barnet är intresserat av eller ville höra kanske redan var upptagen eller tillbakalämnad på biblioteket.

Det kanske skulle vara ett bredare intresse för böckerna om det fanns populärkultur att tillgå eller om det gavs tillfälle att byta ut låneböckerna från biblioteket oftare. Kåreland (2003) tar upp barngruppens storlek som en viktig aspekt gällande läsutveckling och utbud på förskolan. Även Månsson (2000) påtalar att uppdelning i olika gruppstorlekar och konstellationer är viktiga för barn i förskolan.

von Greiff, et al. (2012) har i en undersökning funnit att pedagogiska brister hos lärare och förskollärare kan vara en av orsakerna till elevers sena utveckling. I rapporten finns förslag på en statligt kontrollerande enhet som ska registrera barn som har sen utveckling. I samma utredning konstateras att rektor och förskolechefer inte ser positivt på utredningar som ger en diagnos, det är alltför kostsamt för kommunen att ge det stöd som dessa barn behöver. Samhällsekonomiskt skulle staten tjäna på tidiga insatser, men för förskolor, skolor och kommun som får bära kostnaden blir det en extra utgift som gör att budgeten inte håller utan överskrids. Om föräldrar är väl pålästa och orkar strida för sitt barn, enligt von Greiff, et al (2012) företrädesvis föräldrar med god socioekonomisk bakgrund kan barnet bli utrett och få en diagnos som leder till extra träning, men inte ens då är det säkert att speciella resurser avsätts. Kanske är det därför som von Greiff, et al. (2012) ser en alldeles för svag koppling till pedagogiska insatser efter en diagnosticering.

7.4.5 Slutsats

Denna undersökning visar skillnader mellan flickors och pojkars läsning. Pojkarna läste mer på morgonen innan alla kommit samt på eftermiddagen. Flickorna läste mest när hela gruppen var samlad. Det varierar mer mellan pojkarna än mellan könen. Det är också något White (2007) tidigare funnit när hon undersökt i skolan. Om alla pojkar tagit tre böcker i taget skulle deras statistik blivit mycket högre än flickornas och tvärtom, om alla pojkar lekt hellre än läst, så skulle flickornas statistik blivit högre, nu blev det ganska jämt när det blev ett medeltal för pojkarna, vilket resulterade i att ojämlikheterna jämnades ut. Om alla barn haft samma närvarotid när observationerna utfördes skulle det kanske också blivit ett annat resultat, vid en förhandsgranskning av de observerade barnen såg deras närvarotider ganska jämna ut, vid observationstillfällena blev det av olika skäl inte lika jämnfördelat. Det skilde också i val av bokgenrer för flickor och pojkar där pojkarnas favoritbok, förutom leksakskatalogen, hade en *manlig författare* och flickornas favoritbok hade en *kvinnlig författare*. Katalogen var viktigast för några av pojkarna, kanske i brist på intressantare genrer.

Alla barn som deltog i undersökningen visar intresse av böcker men i olika former, några av populärkultur som enbart kan hittas i kataloger på förskolan. Enligt Läroplanen för förskolan (Skolverket 2010) bör förskolan vara ett komplement till hemmet, detta innebär i praktiken att om barnet föredrar populärkultur får de ha den genren hemma. Det kan då bli svårt för barnet att hitta motivation till läsning på förskolan och bli föga grund till samspelet som behövs för att lära sig, som Vygotskij (1995) tidigare talat om.

Hur mycket utvecklande boksamtal enligt Chambers (1998) modell blir det om lärarna fortsätter att välja sina favoriter istället för att pröva nyheter det vill säga om de anställda på biblioteket väljer att ta hem en bok om den senaste hjälten trots att den är ny och tillhör populärkulturen. Vad ska intresserade barn göra när alla leksakskataloger är trasiga och slängda och leksaksaffärerna börjar skicka dem digitalt på internet istället för i pappersupplaga eller förskolepersonalen inte tar med sina privata hemifrån, de kommer inte till förskolan. Om barngrupperna fortsätter att vara stora så boksamtal försvåras, särskilt för flickor som, enligt Kåreland (2003) oftast väntar på sin tur medan pojkarna snabbt svarar rakt ut.

7.4.6 Vad förskollärare kan göra för att främja läsutvecklingen

Då det varit svårt att hitta forskning om förskolebarn och läsning ur genusperspektiv valdes att även använda litteratur om skolbarn och läsning, då det kan vara intressant att se skillnader och likheter gentemot barn i grundskolan. I denna undersökning kan utläsas att det redan i förskoleåldern går att se skillnad på läsintresset, både vad gäller genre och antal böcker barnen väljer att läsa och att viss forskning på skolbarn visar stora likheter med barn i förskolan.

Om det är för att pojkarna är sämre på att läsa, som de inte studerar vidare, kanske något kan göras redan i förskolan för att de ska bli mer intresserade av läsning. Tappar de lusten att läsa i förskolan, har de aldrig haft någon eller kanske slutar läsningen att vara rolig i skolan. Kanske beror det på dåligt utbud av intressanta genrer för vissa barn, som föredrar till exempel populärkultur. I skolan beskriver Glover Frykman (2008) hur både politiker och pedagoger i Sverige vill ha inflytande över den svenska bokkanonen som planeras till skolan. Förslag finns på enbart svenska författare, att kopiera USAs bokkanon (Great books Curriculum) rakt av samt förslag på att ta hänsyn till det multietniska och skiftande kulturella samhälle vi nu lever i. De verkar inte reflektera över att barnen ska få något inflytande på vad som ska köpas in trots att det är de som ska läsa det.

Det är svårt att veta hur förskollärare ska förhålla sig, antingen får förskola och skola utgöra en frizon utan produkter som visas i reklam eller så får barnens intressen anammas, där ändamålet får helga medlen. Ibland när förskolläraren tar barnets perspektiv, för att som Johansson (2003) säger försöka förstå och se vad som är av vikt i barnets värld, gör det normativa uppdraget att barns perspektiv hamnar i konflikt med eller blir ett hinder för pedagogiken. Som när det står om fredsfostran i läroplanen för förskolan (2010), och några barn är intresserade av krig, men även förskollärarna kan göra som Dolatkhah (2010) tidigare hävdade att barnen kan: använda böckerna som ett material att ta avstånd

ifrån, eller använda det som ett material att utgå från och samtala kring, visa kritiskt tänkande.

Det tar tid att sätta sig in i nya bokvärldar, och förbereda innan nya böcker kan tas i bruk. Williams (2006) föreslår att barn kan lära varandra och vuxna, om förskolan väljer ett populärkulturellt tema så kan barnen i gruppen ha olika kunskaper att bidra med. Det kan finnas en specialpedagog att be om hjälp till förskolan i vissa kommuner. De kanske har tillgång till material som kan intressera barn med smalare intresseområden eller ge tips på andra tillvägagångssätt för att locka till läsning. Som en följd av detta skulle kanske fler barn tycka att det är roligt att läsa böcker och gå till biblioteket och där hitta en genre som de tycker om eller har nytta av så de inspireras till fortsatt läsning och då blir bättre på att läsa och lyckas bättre i skolan och därmed får ett större utbud av utbildningar att välja på när de blir äldre. Är de vana läsare, väljer de kanske inte bort vidare studier. Som Liberg (2006) uttrycker det, kan vana läsare lättare anpassa sitt läsande efter vilket mål de vill nå.

Det som detta arbete resulterat i är att vara vaksam om något eller några barn inte visar intresse för böcker, det kan bero på utbudet, om de inte har vana hemifrån samt hur stort inflytande barnen ges, om barnet alltid är ledig på torsdagar och det är den enda dagen när biblioteket kan ta emot besök, ges inte chansen till mycket inflytande över bokutbudet. Genom mailtrafik kan biblioteket få reda på intresset som finns för populärkulturella böcker på förskolan, de kanske kan ta hem böcker som de inte har i sitt ordinarie sortiment. Om de kan ordna det kan förskolepersonalen läsa böckerna själv innan och vara förberedd på innehållet. Om det är mycket som behöver diskuteras är det inte lämpligt att läsa för barn när ingen tid finns att diskutera på.

7.5 Vidare forskning

Delar av teorin i denna undersökning är från forskning i skolan då det inte finns så mycket forskning i förskoleåldern om läsning med genusperspektiv. Norbergs (2003) bokgenrer har varit intressanta att använda även med yngre barn. Det har kommit nya böcker som ska vara könsneutrala, ofta med en Hen som huvudperson. Det skulle vara intressant att undersöka om även bipersonerna är könsneutrala i dessa böcker.

En undersökning ur ett genusperspektiv även på förskollärarna kan vara intressant. Hur det ser ut på en avdelning med enbart manliga förskollärare, vilka bokgenrer lånar de,

läser de lika många böcker för barnen, är förväntningarna på könen lika: tillåts pojkarna busa och ta för sig och förväntas flickorna vara ordentliga och vänta på sin tur även där.

Det kunde vara intressant att ta reda på om förskolepersonal har kunskaper om de hjältar och idoler som förskolebarn har idag.

Referenslista

Ahlén, B. (2005). *Hoppa in i böckernas värld!: om läsning och böcker för läsinlärning, lässtimulans och lästräning för barn och ungdomar i förskola och skola*. (9., omarb. uppl.) Lund: Btj förlag.

Björklund, E. (2010) De yngsta barnens läs och skrivhandlingar. In: K. Rydsjö, (Ed), *Barnet, platsen, tiden: teorier och forskning i barnbibliotekets omvärld*. Stockholm: Regionbibliotek Stockholm

Bjørndalen, C. (2010) *Det värderande ögat*. (B. Nilsson övers) Stockholm: Liber.

Bryman, A. (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*, (B. Nilsson, övers) Malmö: Liber AB.

Chambers, A. (1998). *Böcker inom oss: om boksamtal*. ([Ny utg.]). Stockholm: Rabén & Sjögren.

Dolathkah, M. (2010) Barnbiblioteken och läsandets fyra ”M”. In: K. Rydsjö, (Ed.), *Barnet, platsen, tiden: teorier och forskning i barnbibliotekets omvärld*. Stockholm: Regionbibliotek Stockholm.

Eriksson, E. (1998). *Malla handlar*. (2. uppl.) Stockholm: Rabén & Sjögren.

Fast, C. (2008). *Literacy: i familj, förskola och skola*. (1. Uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Fast, C. (2007). *Sju barn lär sig läsa och skriva: Familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola*. (Doctoral dissertation). Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

Fast, C.(2009), Inbillningskraftens betydelse för barns läs och skrivutveckling, In: K. Jönsson, (Ed.), *Bygga broar och öppna dörrar: att läsa, skriva och samtala om texter i förskola och skola* (pp. 34-60) (1. uppl.) Stockholm: Liber

Folger, J. Breda, C. (1989). ‘Evidence from Project STAR about class size and student achievement.’ *Peabody Journal of Education*, vol. 67, pp. 17-33.

Fredriksson, P. Hall, C. Johansson, E-A. & Johansson, P. (2010), ”Do Preschool Interventions further the Integration of Immigrants? Evidence from Sweden”, I E-E.

Johansson, *Essays on Schooling, Gender, and Parental Leave*, Economic Studies 121, Department of Economics, Uppsala University.

Glover, Frykman, S. (2008) Great books curriculum; En litteraturkanon med »världens bästa tankar». *Pedagogisk forskning I Sverige* årg. 13 nr 3 s 215–229 issn 1401-6788

von Greiff, C. Sjögren, A. Wieselgren, I-M. (2012:2) *En god start – en ESO-rapport om tidigt stöd i skolan*. Rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2012:2 Finansdepartementet, regeringskansliet.

Heikkilä, M. (2013) *Pojkar vistas längre tid på förskolan*. Sveriges Radio, Ekot, torsdag 21 februari kl. 06:08

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5450326> (hämtad 2013-04-27 20:08)

Häggström, I. & Lundberg, I. (1994). *Språklekar efter Bornholmsmodellen: en väg till skriftspråket*. (4. uppl.) Umeå: I. Häggström.

Johansson, E. (2003) Att närma sig barns perspektiv, forskares och pedagogers möten med barns perspektiv. *Pedagogisk Forskning i Sverige* årg. 8 nr 1-2 s 42-57.

Kåreland, L. (2001) *Möte med barnboken*, Uddevalla: Mediaprint

Kåreland, L. (2003) Genus, förskolan och bilderboken, *Barnboken, Svenska barnboksinstitutets tidskrift*, Årgång 26, Nummer 2, 2003.

Kåreland, L. (2009) Sagan och berättelsen som meningsskapare, In: K. Jönsson, (Ed.), *Bygga broar och öppna dörrar: att läsa, skriva och samtala om texter i förskola och skola* (pp. 61-87) (1. uppl.) Stockholm: Liber

Liberg, C. (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. (2., [utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lindgren, B. & Landström, O. (1998). *Nämen Benny*. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Logan, S., & Johnston, R. (2010). Investigating Gender Differences in Reading. *Educational Review*, 62(2), 175-187.

Lundberg, I. (2007). *Bornholmsmodellen: vägen till läsning: språklekar i förskoleklass*. (1. uppl.) Stockholm: Natur & kultur.

Molloy, G. (2007a) I litteraturen lyssnar jag till mig själv. *Pedagogiska magasinet*. (2007:4, s. 30-35).

Molloy, G. (2007b) "Jag ryser när jag ser en bok". *Svenskläraren*. (2007(51):2, s. 9-11).

Månsson, A. (2000). *Möten som formar: interaktionsmönster på förskola mellan pedagoger och de yngsta barnen i ett genusperspektiv*. Diss. Lund : Univ.. Malmö.

Nationalencyklopedin (2013). *Nationalencyklopedin. [Bd] 37, 2012*. Malmö: NE Nationalencyklopedin.

Norberg I. (2003) *Läslust och lättläst: att förebygga och reparera lässvårigheter och bevara läslusten*. Lund: Bibliotekstjänst.

Nyberg. R. & Tidström. A. (2012) *Skriv vetenskapliga uppsatser, examensarbeten och avhandlingar*. Lund: Studentlitteratur.

Piasta, S., Justice, L., McGinty, A., & Kaderavek, J. (2012). Increasing young children's contact with print during shared reading: Longitudinal effects on literacy achievement. *Child Development*, 83(3), 810–820.

Sager (2013) Alla ämnen måste utveckla läsförmågan: En flitig läsare av olika typer av texter når oftast de höga betygen. *Skolvärlden*, januari.

Simonsson, M. (2004). *Bilderboken i förskolan: en utgångspunkt för samspel*. (1. uppl.) Diss. Linköping: Univ. 2004. Linköping.

Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan*. Lpfö 98. Reviderad 2010. Stockholm: Fritzes.

Smidt, S. (2010) *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Stanovich, K. (2000). *Progress in Understanding Reading – Scientific Foundations and New Frontiers*. Amerika, New York: The Guilford Press.

Sterner, G. & Lundberg, I. (2010). *Före Bornholmsmodellen: [språklekar i förskolan]*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

Sterner, G. (2011). *Före Bornholmsmodellen: språklekar i förskolan. Studiehandledning*. (1. uppl.) Stockholm: Natur & kultur.

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken. Bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts.

Stukát, S. (2011) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur.

Svensson, C. (2008) Tjejer studerar längre än killar. *Arbetsbladet*, <http://arbetsbladet.se/nyheter/tierp/1.94757-tjejer-studerar-langre-an-killar> (hämtad 2013-05-03 07:02)

Säljö, R. (2010). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (2. uppl.) Stockholm: Norstedts.

Ulper, H. (2011). The Motivational Factors for Reading in Terms of Students. *Educational Sciences: Theory And Practice*, 11(2), 954-960. <http://www.eric.ed.gov.webproxy.student.hig.se:2048/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=EJ927385>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vygotskij, L.S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Daidalos.

Williams, P. (2006). *När barn lär av varandra: samlärande i praktiken*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.

Ärlemalm-Hagsér och Pramling-Samuelsson, (2009) Många olika genusmönster existerar samtidigt i förskolan. *Pedagogisk Forskning i Sverige* årg. 14 nr 2 s 89-109. <http://www.ped.gu.se/pedfo/v14/n2.html>

Elektroniska källor

Dagens industri (2013) Här ska 17 miljoner elever få egen läsplatta. <http://www.di.se/artiklar/2013/5/20/har-ska-17-miljoner-skolelever-fa-egen-lasplatta/> hämtad 2013-06-06 21:15

Fredriksson, F. Oosterbeek, H. Öckert, B. (2012:5) *Långsiktiga effekter på mindre klasser*. IFAU, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. www.ifau.se [hämtad 2013/06/06 18:48]

Hellman, A. (2010) *Kan Batman vara rosa? Förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola*. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/22776/2/gupea_2077_22776_2.pdf
(27/02/2013 14:38)

Hill, J. C. Gromley, Jr. T. W. Adelstein, S. (2012) Do the short-term effects of a strong preschool program persist? Center for Research on Children in the U.S. Working Paper, Georgetown University
http://appam.confex.com/appam/2012/webprogram/ExtendedAbstract/Paper1288/Hill_Gormley_Adelstein%20prek%20effect%20persistence.pdf (2012/05/21 14:33)

Logan, S. & Johnston, R. (2010) Investigating Gender Differences in Reading. *Educational Review*, 62(2), 175-187.
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00131911003637006>
(26-01-2013 12:07)

Lundberg, I. Reichenberg, M (2009) *Vad är lättläst?* Specialpedagogiska Skolmyndigheten, [Elektronik resurs]:
http://www.butiken.spsm.se/produkt/katalog_filer/Nr00146.pdf (2013-04-20 12:51)

Lärarnas nyheter (11 oktober 2010) <http://www.lararnasnyheter.se/tema/diagnoser-pa-gott-ont> (2013-08-19 10:11)

Myrberg M. (2007) *Dyslexi en kunskapsöversikt*. Bromma: CM Digitaltryck.
www.vr.se(2013-04-12 12:55)

Nilsson, M. (2012) *Läsplatta I skolan stor hälsorisk*.
<http://mobiltelefoni.tv/2012/02/02/laspatta-i-skolan-en-stor-halsorisk/>

Skolverket, (2010) *Inget slår en skicklig lärare*. [Elektronisk resurs]:
http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.133764!/Menu/article/attachment/Inget%252520sl%2525E5r%252520en%252520skicklig%2525201%2525E4rare.pdf
(2013-04-27:)

Statens offentliga utredningar (2010:95) *Se, tolka och agera – allas rätt till en likvärdig*

utbildning. Slutbetänkande av utredningen om utsatta barn i skolan
<http://www.regeringen.se/sb/d/12492/a/157786> Stockholm 2010, hämtat 2013-05-18

Sverige Skolverket (2010). *Rustad att möta framtiden? [Elektronisk resurs] : PISA 2009 om 15 åringars läsförståelse och kunskaper i matematik och naturvetenskap*. Stockholm: Skolverket.

White, B. (2007). Are Girls Better Readers than Boys? Which Boys? Which Girls? *Canadian Journal of Education*, Vol. 30, No. 2, Boys, Literacies, and Schooling pp. 554-581. <http://www.jstor.org/stable/20466650> (Accessed: 22/01/2013 11:56)

Bilaga A

Jag heter Pernilla Andersson och är student på Högskolan i Gävle. Inom förskolläraryrket ingår ett avslutande examensarbete där jag valt att undersöka hur pojkar och flickor använder böcker. Min studie syftar till att undersöka vilka möjliga pedagogiska strategier som kan användas för att redan i förskolan se vilket intresse för böcker och läsning det finns hos barnen.

I min undersökning vill jag ha Ditt barns hjälp. Jag tänker använda mig av en filmkamera som filmar aktiviteterna vid bokhyllan och soffan vid några tillfällen. Jag har även tänkt iaktta och föra fältanteckningar angående böckerna och barnens aktiviteter vid bokhyllan. Ditt barns deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta ditt barns deltagande.

Min studie följer de etiska riktlinjer som finns för vetenskapliga studier. Uppgifterna används enbart för denna studie och kommer att hanteras på ett sådant sätt att varken ditt barn eller förskolans namn kommer att framgå i rapporten. Resultatet av studien kommer att publiceras vid Högskolan i Gävles system för e-publicering av uppsatser, DIVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet) som är ett öppet arkiv där man kan söka efter forskningspublikationer och studentuppsatser.

Jag tackar dig på förhand för att jag får studera ditt barn så jag får mer erfarenheter och kunskaper inom området.

Vid eventuella frågor är du välkommen att kontakta mig på:

Pernilla Andersson: e-post XX, telefon XX

Handledare för examensarbetet är XXX

Bilaga B

MEDGIVANDE

JA, jag/vi tillåter att mitt/vårt barn

..... Deltar i studien.

(barnets namn)

NEJ, jag/vi tillåter inte att mitt/vårt barn

..... Deltar i studien.

(barnets namn)

Den /2013

..... Tel:.....

...

(målsmans underskrift)

..... Tel:.....

...

(målsmans underskrift)

Bilaga C

Jag heter Pernilla Andersson och är student på Högskolan i Gävle. Inom förskolläraryrket ingår ett avslutande examensarbete där jag valt att undersöka hur pojkar och flickor använder böcker. Min studie syftar till att undersöka vilka möjliga pedagogiska strategier som kan användas för att redan i förskolan se vilket intresse för böcker och läsning det finns hos barnen.

I min undersökning vill jag ha Din hjälp. Jag tänker använda mig av en filmkamera som filmar aktiviteterna vid bokhyllan och soffan vid några tillfällen. Jag har även tänkt iaktta och föra fältanteckningar angående böckerna och barnens aktiviteter vid bokhyllan. Du som är vuxen och arbetar på avdelningen kommer att synas på film och finnas med i anteckningarna. Ditt deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta ditt deltagande.

Min studie följer de etiska riktlinjer som finns för vetenskapliga studier. Uppgifterna används enbart för denna studie och kommer att hanteras på ett sådant sätt att varken ditt eller förskolans namn kommer att framgå i rapporten. Resultatet av studien kommer att publiceras vid Högskolan i Gävles system för e-publicering av uppsatser, DIVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet) som är ett öppet arkiv där man kan söka efter forskningspublikationer och studentuppsatser.

Jag tackar dig på förhand för att jag får ta din förskoleavdelning och tid i anspråk, så jag får mer erfarenheter och kunskaper inom området.

Vid eventuella frågor är du välkommen att kontakta mig på:

Pernilla Andersson: e-post XX, telefon XX

Handledare för examensarbetet är XXX

Bilaga D

MEDGIVANDE

JA, jag ger mitt medgivande till att deltaga i studien

.....

Tel:.....

NEJ, jag ger inte mitt medgivande till att deltaga i studien

.....

Tel:.....

Den /2013

Bilaga E

Bokval utifrån kön och ålder, fyra dagar kl. 9-14.

3+9+10+11/4, 2013 kl. 9-14	6 st	6 st
Titel	Flicka 3-4 år	Pojke 3-4år
Vi letar konstiga bilar	2	8
Leos sångbok	7	3
Sigges traktor	2	5
Kläder och fordon	3	4
I ett hus		1
Vem är var?	5	2
Bu och Bä blir blöta	3	5
Tillsammans kan vi		2
Guinness djurrekordbok	5	1
Himlens elefanter	3	4
Änglar, tomtar, hjärtan, glitter	1	
Bu och Bä på sjön	2	2
Bilar	1	
Jag vill leka affär	2	1
Bollibompa-draken ska äta	7	8
Teskedsgumman och älgen	1	1
Charter-Rakel och fuskhajarna		3
Mamma Mu får ett sår	6	5
Hemma hos Pettson och Findus	2	5

När jag blir stor: en ABC-bok	1	1
Hundar dansar inte balett	4	3
Monster i mörkret	2	1
Tass- tass- tass-, smyg- smyg- smyg-	5	3
Kenta och barbisarna	2	1
Labolinas lina		1
Tick-tack	4	
Min bok om djurens ungar	2	
Lego, leksakskatalog	1	1
Vem är död?		2
Grävmaskiner		4
Summa:	73	77

Bilaga F Bokval utifrån kön och ålder fyra dagar mellan klockan 7-9 samt 14-16.

4/8/9/10 april 2013, klockan 7-9+14-16	5 stycken flickor 3-4 år	6 stycken pojkar 3-4 år
Titel		
Vi letar konstiga bilar	1	3
Leos sångbok		
Sigges traktor		1
Kläder och fordon		
I ett hus		
Vem är var?		
Bu och Bä blir blöta	1	1
Tillsammans kan vi	1	
Guinness djurrekordbok	1	1
Himlens elefanter	2	
Änglar, tomtar, hjärtan, glitter		
Bu och Bä på sjön	2	1
Bilar	1	4
Jag vill leka affär	1	
Bollibompa-draken ska äta		4
Teskedsgumman och älgen	2	1
Charter-Rakel och fuskhajarna		1
Mamma Mu får ett sår	2	2
Hemma hos Pettson och Findus		
När jag blir stor: en ABC- bok		
Hundar dansar inte balett	1	1

Monster i mörkret	5	6
Tass- tass- tass-, smyg- smyg- smyg-	1	1
Kenta och barbisarna	1	
Labolinas lina		
Tick-tack		
Min bok om djurens ungar		
Lego, leksakskatalog		7
Vem är död		
Grävmaskiner		
Summa:	22	34

Bilaga G

Litteraturlista över barnböcker, de flesta lånade på biblioteket 03.04.2013

- Andersson, L. (1996) *Tick-tack*, Stockholm: Eriksson och Lindgren.
- Bie, L. (2008) *Leos sångbok*, Stockholm: Berghs Förlag.
- Carwardine, M. (1996) *Guinness djurrekordbok*, Stockholm: Forum AB.
- Deschamps, N. (2008) *Grävmaskiner*, Stockholm: Bonnier Carlsen Bokförlag.
- Güettler, K. Helmsdal, R. Jonsdóttir, A. (2007) *Monster i mörkret*, Stockholm: Bonnier Carlsen Bokförlag.
- Halling, T. Tollerup – Grkovic, M. (2005) *Tass-tass-tass, smyg-smyg-smyg*, Stockholm: En bok för alla.
- Johansson, G. Ahlbom, J. (2004) *Bilar*, Stockholm: Natur och Kultur.
- Kemp, A. Ogilive, S. (2010) *Hundar dansar inte balett*, Malmö: Sandviks Förlag
- Kruusval, C. (2009) *I ett hus*, Stockholm: Rabén och Sjögren.
- Landström, O. & L. (2007) *Bu och Bä blir blöta*, Stockholm: Rabén och Sjögren Förlag.
- Landström, O.&L. (2008) *Bu och Bä på sjön*, Stockholm: Rabén och Sjögren Förlag.
- Leo, V. (2009) *Himlens elefanter: en indisk myt i ord och bild*, Bromma: Opal
- Lindenbaum, P. (2007) *Kenta och barbisarna*, Stockholm: Rabén och Sjögren Förlag.
- Nilsson, U. Sheppard, S. (2010) *Vi letar konstiga bilar*, Stockholm: Bonnier Carlsen
- Nordqvist, J. Toorell, J. (2011) *Kläder och fordon*, Stockholm: Gilla böcker AB.
- Nordqvist, S. (2011) *Hemma hos Pettson och Findus*, Bromma: Opal
- Pekbok, (2011) *Min lilla bok om djurens ungar*, Danmark: Globe Förlaget
- Prøysen, A. (1991) *Teskedsgumman och älgen*, Stockholm: Rabén och Sjögren
- Ross, T. (2008) *Jag vill leka affär*, Stockholm: Berghs Förlag AB.
- Sandberg, I.&L. (1994) *Labolinas lina*, Stockholm: Rabén och Sjögren.
- Schubert, I.&D. (2000) *Tillsammans kan vi*, Bromma: Opal
- Tidholm, K. (2008) *När jag blir stor: en ABC-bok*, Stockholm: Rabén och Sjögren.
- Vidén, E. Ahlbom, J. (2012) *Sigges traktor*, Stockholm: Berghs förlag.
- Widerberg, S. (2006) *Änglar, tomtar, hjärtan, glitter*, Stockholm: Eriksson och Lindgren.
- Widmark, M. (2009) *Charter-Rakel och fuskhajarna*, Stockholm: Bonnier och Carlsen Bokförlag.

Wieslander, J. (2006) *Mamma Mu får ett sår*, Stockholm: Natur och kultur

Wirsén, S. (2010) *Vem är död?* Stockholm: Bonnier och Carlsen förlag

Wirsén, S. (2012) *Vem är var?* Stockholm: Bonnier och Carlsen förlag

Wänblad, M. (2011) *Bolibompa-draken ska äta*, Stockholm: Rabén och Sjögren förlag

(2012) *LEGO leksakskatalog*